

RAADSINFORMATIEBRIEF

Van

college van burgemeester en wethouders

Vergadering van

16 januari 2024

Kenmerk

Z/23/065765 / D/23/130761

Portefeuillehouder

Jelmer Vierstra

Portefeuille

Energietransitie

Opsteller

Velden, Lieke van der

Onderwerp

Stand van zaken onderzoeksproject Veenboeren in Beweging

Kennisnemen van

Uitvoering onderzoeksproject Veenboeren in Beweging.

Inleiding

Het project 'Veenboeren in beweging' onderzoekt de gevolgen van het realiseren van een klein zonnepark op veenweidegrond voor bodemdaling en klimaatdoelen. Met de resultaten hopen we op termijn een aanzienlijke bijdrage te leveren aan het verminderen van CO₂-uitstoot van de veenweiden en aan het toekomstperspectief van agrariërs in veenweidegebied.

Op 12 april 2022 heeft het college uw raad hier al over geïnformeerd ([D/22/057597](#)). Met deze raadsinformatiebrieven geven wij u een update van het project en van de gevolgen van netcongestie voor dit project.

Het project is een samenwerking tussen provincie Utrecht, hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden (HDSR) en gemeente Woerden (trekker). De opzet en het onderzoek worden gefinancierd door de [Regio Deal bodemdaling Groene Hart](#) en is een vervolg op het gebiedsproces [Veenweiden in Beweging](#).

Het project Veenboeren in beweging heeft de volgende doelen:

- Onderzoek naar zonnepanelen op veenweidegrond en de effecten daarvan op bodemdaling, natuur, biodiversiteit, water- en bodemkwaliteit.
- Onderzoeken of zonne-energie een positieve economische impuls kan geven aan de bedrijfsvoering van agrariërs in veenweidegebied.
- Onderzoek naar de mogelijke landschappelijke inpassing van zonne-energie in het veenweidelandschap.

Vorbereiding onderzoeksproject

Tijdens een bewonersavond in Kamerik op 17 mei 2022 en in een daaropvolgend overleg met enkele agrariërs die bij het verkennend gebiedsproces Veenweiden in Beweging betrokken waren (2019-2021) kwamen diverse locaties ter sprake. Gezamenlijk kwamen we tot de conclusie dat het Veenweide Innovatie Centrum (VIC)/Kennis Transfer Centrum (KTC) Zegveld (hierna: KTC) de meest geschikte locatie was voor het uitvoeren van het onderzoek. Dit vanwege de onderzoeksfaciliteiten en capaciteiten van de organisatie. Dit heeft ons doen besluiten enkel de mogelijkheden bij het agrarisch onderzoekscentrum KTC nader te onderzoeken.

Uitwerking locatie Kennis Transfer Centrum Zegveld (KTC)

Het KTC is een coöperatie van agrariërs met als doel om onderzoek te doen naar de bodemdaling in veenweidegebied. Bij het KTC is een ruim perceel van ca. 0,75 ha beschikbaar dat voldoet aan de eisen voor het onderzoek qua bodem en water. Het perceel is daarmee iets groter dan de oorspronkelijk gewenste 0,25 ha. Met deze extra ruimte is het mogelijk om meerdere opstellingen te realiseren. Zo kunnen alle onderzoeksdoelen voldoende uitgewerkt worden. Als onderzoeksorganisatie is het KTC uitgerust om dit onderzoek, bij voorkeur voor een periode van 8 jaar, uit te voeren.

Netcongestie provincie Utrecht

In 2022 heeft netbeheerder Stedin bekend gemaakt dat onze regio te maken heeft met netcongestie. Het elektriciteitsnet zit vol in de provincie Utrecht en dat betekent dat energieprojecten met een grootverbruiks aansluiting (> 200 zonnepanelen) wel kunnen worden aangesloten, maar geen stroom aan het net kunnen terugleveren. Het project Veenboeren in beweging kan tegen inschrijvingskosten aangemeld worden voor een wachtlijst. Dat kan betekenen dat het daadwerkelijk aansluiten van het zonnepark op het elektriciteitsnet nog enkele jaren kan duren (uiterlijk 2026-2029). Uit regelmatige afstemming met Stedin is naar voren gekomen dat er hard wordt gewerkt aan het efficiënter inrichten van het net, maar dat er geen indicatie gegeven kan worden over wanneer er weer ruimte vrijkomt op het net. Dit zou betekenen dat het project pas in uitvoering kan gaan als toestemming is verkregen van Stedin voor aansluiting op het elektriciteitsnet.

Bij het KTC is het mogelijk dit onderzoeksproject te realiseren op de al bestaande aansluiting van het KTC op het elektriciteitsnet. In april 2023 heeft er namelijk een brand plaatsgevonden bij het KTC waardoor grote delen van de eigen zonnepanelen zijn getroffen. De schade wordt door de verzekeraar vergoed en het KTC heeft de mogelijkheid gegeven om de eigen zonnepanelen te vervangen in combinatie met dit onderzoeksproject. Het KTC kan daarbij de meeste energie inzetten voor eigen gebruik. Zo kunnen we gebruik maken van de bestaande aansluiting van het KTC op het elektriciteitsnet van Stedin en hoeven we niet te wachten op een nieuwe aansluiting.

Aanbestedingsprocedure

Met het KTC is een uitermate geschikte locatie gevonden voor dit onderzoeksproject. In overleg met de afdeling inkoop is besloten om te kiezen voor 'aankondiging van vrijwillige transparantie vooraf' voor de gunning van de werkzaamheden aan het KTC. Dit is een methode uit de Aanbestedingswet om een uitgebreide aanbestedingsprocedure te kunnen vermijden, omdat we verwachten dat er geen andere partijen zijn die de werkzaamheden kunnen uitvoeren. Door een publicatie van vrijwillige transparantie kondigt de gemeente aan dat de overeenkomst met het KTC gesloten zal worden. Belanghebbenden krijgen daarna de kans om bezwaar te maken tegen de voorgenomen gunning. Als er geen bezwaren worden ingediend, kan de gunning doorgaan. Indien belanghebbenden zich wel verzetten, zal er alsnog een uitgebreide aanbestedingsprocedure plaatsvinden.

Belangrijkste onderzoeksvragen en inrichting zonnepark

De hieronder volgende onderzoeksvragen zijn uitgewerkt:

- Wat zijn de effecten op bodemdaling, natuur, biodiversiteit, water- en bodemkwaliteit en de uitstoot van broeikasgassen, wanneer de combinatie wordt gemaakt tussen zonnepanelen en het verhogen van de waterstanden om bodemdaling te voorkomen?
- Veengrond boven de grondwaterstand stoot broeikasgassen uit. Het vernatten van het veen door het verhogen van de waterstand voorkomt rotten van veen en daarmee de uitstoot van CO₂. Voor het meten van verschillende effecten worden op het perceel drie grondwaterstanden onderzocht: 1) natuurlijk peil, 2) -20 cm en 3) 0 cm. Deze grondwaterstanden worden aangebracht met een omgekeerde drukdrainage.
- In hoeverre kan een klein zonnepark extra inkomensmogelijkheden bieden voor agrariërs in veenweidegebied? Dit in het bijzonder omdat veenweidegrond op termijn als gevolg van landelijke maatregelen om de CO₂ uitstoot van de veenweiden te beperken mogelijk steeds minder geschikt is om op te boeren.
- Op welke manier kan een zonnepark in het open veenweidegebied ruimtelijk worden ingepast, daarbij rekening houdend met de uitgangspunten van het ontwerpend onderzoek [Landschappen van Verlangen?](#)
- Er wordt ook onderzocht hoe het openstellen van het zonnepark en het plaatsen van recreatieve elementen kunnen bijdragen aan een positieve beleving en waardering van een energielandschap in veenweidegebied.

- Aanvullend wil het KTC onderzoek doen naar de kwaliteit en opbrengst van gras bij de diverse waterstanden, in combinatie met zonnepanelen op veenweidegrond.

Ruimtelijke ordeningsprocedure

Het zonnepark kan door middel van een tijdelijke ontheffing door het college vergund worden. Een raadsbesluit is in principe niet nodig. Dit onderzoeksproject is namelijk al opgenomen in het Afwegingskader Grootchalige Duurzame Energie. De gewenste onderzoeksduur van het project is bij voorkeur 8 jaar. Na maximaal 8 jaar wordt het park opgeheven en worden de zonnepanelen die oorspronkelijk op het dak van het KTC lagen ook weer terug op het dak geplaatst. De Commissie Ruimtelijke Kwaliteit en Erfgoed (CRKE) heeft een voortoets gedaan en hierover positief geoordeeld. Daarnaast heeft er een Quicksan Flora- en fauna plaatsgevonden die geen aanleiding gaf voor een vervolgonderzoek. Er is daarom geen ontheffings(aanvraag) voor flora- en fauna nodig. De ruimtelijke onderbouwing en het landschappelijk inpassingsplan zijn gereed en zijn voor 1 januari 2024 ingediend. Het KTC heeft de indiening verricht aangezien zij de officiële initiatiefnemer zijn van het zonnepark.

Kernboodschap

Met het project 'Veenboeren in beweging' worden de gevolgen van het realiseren van een klein zonnepark op veenweidegrond voor bodemdaling en klimaatdoelen onderzocht. In de afgelopen periode heeft de gemeente Woerden samen met provincie Utrecht en HDSR onderzocht hoe en waar dit onderzoeksproject vorm zou kunnen krijgen. In overleg met stakeholders is het Kennis Transfer Centrum (KTC) Zegveld naar voren gekomen als de meest haalbare locatie voor het onderzoeksproject. De ruimtelijke onderbouwing en het landschappelijk inpassingsplan voor de vergunningaanvraag zijn in december 2023 door het KTC ingediend, aangezien zij de officiële initiatiefnemer zijn van het zonnepark. Op dit moment zijn de initiatiefnemers (gemeente Woerden, provincie Utrecht en HDSR) nog in gesprek met het KTC over de kosten van het onderzoeksproject. Er is gekozen voor vrijwillige transparantie voor de gunning van de werkzaamheden aan het KTC.

Financiën

De opzet en onderzoekskosten voor dit project worden gefinancierd uit de subsidie Regio Deal bodemdaling Groene Hart. In overleg met de afdeling inkoop is ervoor gekozen dat de initiatiefnemers (gemeente Woerden, provincie Utrecht en HDSR) alleen het onderzoek uitvragen bij het KTC. Dit betekent dat de initiatiefnemers geen aandeelhouder zijn in de ontwikkeling van het zonnepark. Momenteel is het KTC nog druk in onderhandeling met een ontwikkelaar over de kosten voor de aanleg van het zonnepark. De kosten voor de aanleg en monitoring bepalen uiteindelijk de haalbaarheid en duur van het onderzoek. Het is mogelijk dat de kosten uiteindelijk hoger uitvallen dan het budget dat beschikbaar is voor deze pilot. Indien dat het geval is, wordt gezocht naar aanvullende financiële middelen. We achten de kans aanzienlijk dat dit lukt, gezien de verschillende regionale doelen waar het project aan bijdraagt. Lukt dit onverhoopt niet, dan zal het project moeten worden aangepast. In dat geval zullen wij de raad daarover apart informeren.

Vervolg

De ruimtelijke procedure en het aanbestedingstraject lopen niet gelijk op door het nog niet inzichtelijk hebben van de kosten. Idealiter was de indiening van ruimtelijke onderbouwing en het landschappelijk inpassingsplan tegelijkertijd gedaan met de aanbesteding van de werkzaamheden via vrijwillige transparantie. Echter, met de overgang naar de Omgevingswet zal de ruimtelijke procedure na 1 januari 2024 ruimschoots meer tijd kosten. Om vertraging te voorkomen, is besloten de aanbesteding en het inzichtelijk krijgen van de financiën rondom het project los te koppelen van de ruimtelijke procedure.

De eerstvolgende stap was het indienen van de ruimtelijke onderbouwing en het landschappelijk inpassingsplan voor de omgevingsvergunning (december 2023). De vervolgstap is de toetsing van de financiële haalbaarheid van het project en daaropvolgend het besluit van het college over de omgevingsvergunning. Als het college akkoord is met de omgevingsvergunning wordt het onderzoeksproject gegund aan het KTC via vrijwillige transparantie, om vervolgens over te gaan op uitvoering.

Communicatie

Het vinden van de locatie, het uitwerken van de onderzoeksvragen en het uitwerken van een optimale perceelinrichting hebben tijd gevraagd. Nu de uitwerking steeds concreter wordt, kunnen betrokkenen nader worden geïnformeerd. Oorspronkelijk was het project bedoeld voor de omgeving Van Teylingenweg in Kamerik, maar nu zal dit project uiteindelijk uitgevoerd worden in Zegveld. Communicatie hierover volgt in januari 2024 naar alle betrokkenen, onder wie

ook de inwoners en organisaties die in het voortraject betrokken zijn geweest.

Bijlagen

D/24/132249 Inrichtingsvoorstel
